

Hoe Kerstmis ook Kerstfeest werd

TOOS BLOM

De familie Hanninga werd dit jaar eerder en meer met de gedachte aan Kerstmis bezig gehouden dan andere jaren. Dat kwam zo.

Al maanden lang woonden er Hongaarse vluchtelingen bij hen in. Ze hadden de grote voorkamer, waar Trees anders met Paulientje sliep, en het zijkamertje. Dat was eigenlijk Jans heiligdom, maar die sliep nu op de lappenkamer. Die heette zo, omdat hij door oude gordijnen van de zolder was afgescheiden. Paulientje en Trees hadden nu de zolderkamer.

In het begin vonden ze het geweldig interessant om echte vluchtelingen in huis te hebben, maar na een poos was dat heel gewoon. De twee families zagen elkaar in de keuken of op de trap en soms kwamen de gasten beneden een kop thee drinken of wat praten. Het enige wat een beetje lastig was, was dat er nu geen logees konden zijn. En ook dat vond niemand zo heel erg. Alleen toen het tegen Kerstmis begon te lopen en mijnheer en mevrouw Omnizik nog steeds geen huis hadden, was dat wel jammer. Het was namelijk traditie, dat met Kerstmis Grootmoeder en Tante Doortje kwamen logeren, en daar kon nu natuurlijk geen sprake van zijn. Grootmoeder vond zelf de oplossing; de logeerpartij werd omgekeerd. Vader en Moeder zouden met Paulientje bij haar logeren en Jan en Trees konden bij Oom Niek slapen, die in dezelfde straat woonde.

En toen werd, vlak na Sinterklaas, Moeder ziek, zodat het er uit zag, alsof de hele logeerpartij in het water zou vallen. Maar daar kon niemand iets aan doen, dat had evengoed kunnen gebeuren als ze niemand in huis hadden gehad. Moeder was erg ziek, maar toch was ze een paar dagen voor Kerstmis weer beneden, tot grote blijdschap van iedereen en tot grote opluchting van Jan en Trees.

„Nu kunnen we gelukkig ook naar Utrecht,” zei Jan.

Maar Vader zei: „Nee, jongens, dat gaat over. Moeder mag nog in geen dagen naar buiten.”

Dat was een teleurstelling. Ze wisten van verslagenheid geen woord te zeggen.

„Ik vind, Vader,” zei Moeder, „dat jij met de kinderen moet gaan. Ze hebben er zich zo op verheugd en Grootmoeder zal het zo heerlijk vinden.”

„En jij dan?” vroeg Vader, terwijl de kinderen de adem inhielden.

„Ik red me best,” zei Moeder. „Ik heb dan natuurlijk bijna niets te doen. Ik ga veel slapen en lezen en muziek horen.”

In spanning keken ze Vader aan. En die keek naar hen, alsof hij het antwoord van hun gezicht af wilde lezen.

Maar hij zei: „We denken er niet aan, Moeder. Je mag net zoveel slapen en lezen en muziek horen als je maar wilt, maar we laten je met Kerst niet alleen! Wat zeggen jullie, jongens?” Paulientje kroop bij Moeder op schoot en hoefde niets te zeggen.

Jan zei: „O, nou ja! 't Is wel jammer maar...”

Maar Trees riep: „Hè bah! Wat is er dan aan Kerstmis, als Grootmoeder en Tante er ook niet bij zijn! Dat komt allemaal door die nare mensen boven! Als die er niet waren!”

„Stil!” zei Vader hard en Moeder zei: „Maar Trees, schaam je!”

Maar Trees was zo teleurgesteld, dat ze niet wilde inzien, dat ze ongelijk had. En toen ze met Jan de borden en schalen naar de keuken bracht, en dacht dat nu Vader en Moeder haar niet konden horen, zei ze nog eens: „Onze hele Kerstmis bedorven door die akelige mensen! Waarom zoeken ze dan ook geen huis!”

Toen duwde ze met haar elleboog de keukendeur, die op een kier stond, open en stond tegenover Mevrouw Omnizik. Trees zag dadelijk aan haar gezicht, dat ze alles verstaan had en begrepen ook. Trees werd even rood als Mevrouw bleek zag. Toen trok Jan haar opzij en Mevrouw Omnizik liep hun voorbij en de trap op.

„Wat is er gebeurd?” vroeg Moeder, toen ze Trees' gezicht zag.

„O, die stommerd!” zei Jan.

Als je je eenmaal boos hebt gemaakt, vind je je meestal hoe langer hoe meer op; misschien ook wel omdat je het gevoel van schaamte, dat bij je begint op te komen, niet in je hart wilt toelaten. Trees wierp haar hoofd achterover.

„'t Kan me toch niets schelen!” riep ze. „Net goed, dat ze 't gehoord heeft. Nou weet ze 't meteen.” Moeder werd bleek.

Vader vroeg kort: „Wat heb je gezegd?”

„Nou...” Trees aarzelde toch even, „'t zelfde van daarnet.”

„Oh!” zuchtte Moeder. En Vader zei:

„Ga naar je kamer. Hoor je me? Ga dadelijk naar je kamer.”

Trees begreep het eerst niet goed. Ze was nog nooit eerder de kamer uit gestuurd. Maar toen drong het tot haar door, dat Vader haar niet meer wilde zien. Ze draaide zich met een ruk om, maar toen zei Moeder: „Nee, wacht even, Trees. Je gaat eerst met mij naar Mevrouw Omnizik, om het weer goed te maken.”

„Dat moet nu dadelijk,” zei ze tegen Vader. „Het ergste is, dat ze misschien zullen geloven, dat wij er net zo over denken.”

„Het ergste is,” zei Vader, „dat Trees nu voor iedereen hier in huis Kerstmis echt heeft bedorven.”

„Vieren we nou geen Kerstfeest?” vroeg Paulientje.

Maar Moeder ging de kamer uit en Trees liep als een geslagen hondje achter haar aan de trap op. Nu had ze wel spijt. Maar alleen omdat Moeder en Vader zo boos waren en omdat ze het verschrikkelijk vond te moeten zeggen dat ze berouw had.

Moeder klopte aan en schoof Trees naar voren. Als ze tenminste nog maar achter Moeder had kunnen wegkruipen! Moeder dacht zeker, dat ze moedig genoeg zou zijn, om dadelijk zelf met haar excuus voor den dag te komen. Maar ze bleef na de eerste blik op de twee bedroefde gezichten met gebogen hoofd op het deurkleedje staan. En het was Mijnheer Omnizik, die het eerst sprak.

„Ik kan u niet zeggen hoe ons dit spijt, Mevrouw. We hebben al te lang van uw goedheid gebruik gemaakt. Als we hadden begrepen, dat ons wonen hier uw Kerstfeest in het gedrang zou brengen...”

Moeder zei, dat ze dat nooit mochten denken.

„Als ons Kerstfeest gevaar loopt, is dat alleen doordat dit domme kind boze ondoordachte dingen heeft gezegd. Ze heeft er mijn man en mij veel verdriet mee gedaan. We zijn bij u gekomen om onze spijt te betuigen. Kom Trees!”

Als ze nu maar had opgekeken in de ogen van Mevrouw Omnizik, misschien had ze dan wel de moed gevonden te zeggen wat er van haar werd verwacht. Nu leek dat haar helemaal onmogelijk. Ze schaamde zich zo en ze had nog niet geleerd dat daartegen geen beter middel bestaat dan schuld bekennen. En toen Moeder haar naar voren duwde en het doodstil in de kamer bleef, was het alleen maar een onverstaanbaar gemompel dat ze er uit bracht.

„Ga nu maar meteen naar bed,” zei Moeder, toen ze weer op de gang stonden. Mevrouw Omnizik

zal wel niet veel van je berouw geloven. Je bent me erg tegengevallen.”

Trees kreeg geen nachtzoen. Ze hoopte nog, dat ze er een krijgen zou, toen Moeder een half uur later Paulientje naar bed bracht, maar dat was niet zo.

Vader en Moeder waren de volgende ochtend aan het ontbijt heel gewoon en Trees dacht, dat ze haar vergeven hadden. Aan de koffie vroeg Jan:

„Wanneer gaan we de kerstboom kopen, Paps?”

Het was namelijk gewoonte dat ze dat op de vier-en-twintigste, na de koffie met Vader deden. Vader keek Trees even aan en zei:

„Ik weet niet of we er wel een nodig hebben.”

„Waarom niet?” riep Paulientje verschrikt.

Jan zei niets. Die keek naar Trees en zij keek gauw op haar bord. „De straf,” dacht ze.

„Het hangt er vanaf of we Kerstfeest kunnen vieren,” zei Vader.

„Maar Trees heeft toch...” begon Jan, en Paulientje zei:

„Als we een kerstboom hebben en een heleboel liedjes en een heleboel lichtjes en - en - dan is het toch feest?”

„Feest,” zei Vader, „is het alleen als we van binnen blij zijn. Zonder liefde in ons hart kan er nooit feest zijn.”

Niemand zei meer iets; Paulientje, omdat ze er niets van begreep en de twee anderen omdat ze het maar al te goed begrepen. Paulientjes lippen trilden en Trees voelde Jans verwijtende blik. Eindelijk zei Moeder:

„Als we toch eens een boom kochten, Vader, deze keer voor Jan en Paulientje. Misschien helpt het Trees over haar boze gedachten heen.”

Trees had graag gezegd dat ze al lang geen boze gedachten meer had. Maar iets zei haar, dat ze dat op dit ogenblik maar niet moest doen. Het zou lijken of ze hoopte hiermee een kerstboom te verdienen.

Ze gingen met hun drieën, Trees durfde niet vragen of ze mee mocht en niemand vroeg haar. Terwijl ze Moeder hielp afwassen, drupten de tranen op het rode hartje van haar schort.

„Je hebt misschien niet eens geweten hoe lelijk je deed,” zei Moeder. „Maar je bent toch oud genoeg om te begrijpen hoe akelig het was voor Mijnheer en Mevrouw Omnizik. Ze hebben het al zo moeilijk! Ze hebben alles moeten achterlaten om hun leven te redden. Het is heel naar, om in een vreemd land bij anderen te moeten inwonen en hulp te moeten aannemen. Je woorden moeten hen wel heel diep gekrenkt hebben.”

„Ik heb er ook al lang spijt van. Ik wou het zo graag weer goed maken, maar ik weet niet hoe. Ze zullen me toch niet geloven,” snikte Trees.

„Laten we dan samen eens een manier bedenken,” zei Moeder.

En toen ze klaar waren met de afwas, hadden ze een plan klaar.

Ze zouden mevrouw en mijnheer Omnizik voor het kerstmaal vragen. Trees dacht dat het te druk

voor Moeder zou zijn, maar die zei, dat het niet zoveel verschil maakte of je voor twee mensen extra kookte. Trees moest dan maar dubbel helpen. „Ga het maar meteen vragen,” zei ze.

Trees vloog naar boven. In haar blijdschap vergat ze, hoe moeilijk ze het vond vergeving te vragen. En het gekste was, dat 't niet moeilijk WAS. Mevrouw zei, dat ze heel graag zouden komen, maar dat zij dan voor Moeder wilde koken. Ze ging meteen mee naar beneden om af te spreken. Toen kwamen juist Jan en Paulientje de keuken in met de kerstboom. Trees holde naar buiten om het aan Vader te vertellen. Ze zag hem op de fiets springen om weer naar zijn werk te gaan. „Vader! Vader!” schreeuwde ze en zwaaide wild met haar armen.

Vader keek om en ze zag dat hij haar begreep, want hij zwaaide lachend terug.

Trees mocht dit jaar de kersttafel in orde maken. Ze had het al zo vaak zien doen. Maar toen ze haar haar was gaan borstelen en weer beneden kwam, stond onder het bosje hulst in het midden het kribbetje met het Kindje er in. Het was er allemaal: Jozef en Maria, de os en de ezel, de herders en de koningen. Bij ieder bord stond een herdertje of een engel. Ze waren van klei gevormd en geverfd en gevernist. Ze waren prachtig en Mevrouw Omnizik had ze voor hen gemaakt. Ze moest er dagen aan hebben gewerkt. Maar Trees was te blij om daar schaamte over te voelen. Ze was blij, omdat het heerlijk is te weten dat je vergeving hebt gekregen. En omdat er zovelen waren waarvan ze heel veel hield.

De kinderen zaten zo, dat ze de kerstboom konden zien. Iedereen vertelde iets over een Kerstfeest dat hij zich herinnerde. Maar op het laatst was het alleen nog maar Mijnheer Omnizik, die vertelde van Kerstmis in zijn verre vaderland.

En terwijl ze luisterden naar verhalen over sledetochten over sneeuwvlakten, van grote vuren in oude boerenkeukens, van schaatsen op zwart-glanzende vijvers, van bijlslagen in donkere kerstbossen, van kerstliederen zingen van boerenhoeve naar boerenhoeve, wapperden de gouden kaarsvlammen zacht heen en weer, alsof ze werden aangeraakt door voorbijvliegende herinneringen.

Een Kerstfeest tussen machines

G. A. RADERSMA

Zoals gewoonlijk raasden en tierden alle machines in de steenfabriek. Het deed haast pijn aan je oren, en je kon eigenlijk 't allerbeste wegllopen. Hoe kon je nu in zo'n lawaai aan kerstfeest denken! In deze fabriek leek kerst immers nog even ver af te zijn als het een half jaar geleden was. Je merkte er bijna niets van dat het al december was, want de TL-lampen namen de rol van het zonlicht over. Of het weer guur was of niet merkte je hier binnen nauwelijks, kerstklokken waren hier niet te horen - stel je voor, in al deze herrie - en kerstliederen pasten al helemaal niet in deze omgeving.

Zo stond Lex Groenhuis te piekeren, terwijl zijn handen automatisch hun werk deden.